

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, ניתה בכתב-שער, תחת הכותרת "המחתרת שרצה את קסטנר", את הגורמים שהיו מעוניינים ברציחתו של מנהיג יהדות הונגריה בימי השואה. עורך השבועון הביא, תחת הכותרת, "הכל כרגיל", פרק נוסף מסדרת מסעותיו, "אירופה 1957". נושא הסדרה רח הפעם: דיווח מלונדון. תחת הכותרת, "יון, אחבה ופנמאס" יח" סיקר, "העולם הזה" את מסיבות הפורים שנערכו בתל-אביב. במדור הספורט הובא סיפורו האישי של הכדורגלן והמאמן אלי פוקס, תחת הכותרת, "מדוע התפטרתי". הוא השף את

מחתרת ימנית 1957 * אברהם צפתי

מקים מפלגה פרמית * הנפש המפוצלת מג'נוסר

* דעתו של ע"י עגנון על הדתיים בירושלים

העונם הזה המחותר שרצחה את קסטנר
* מי היה עשין בדצמ?
* כיצד נבחר זמן הפעולה?
* מה חתה החוצאה?
* מה הצגב המשכמי?

"העולם הזה" 1014
תאריך: 20.3.1957

כשבכל פעם קבע רופא עצבים אחר כי צפתי הבריא, בעוד שהשופטים שראו אותו סברו אחרת.

את פרנסתו מצא צפתי במפעלי הפיתוח בסדום ובערבה. כשהיה צובר סכום כסף כלשהו, היה חוזר לתל-אביב, מכריו על הקמת מפלגה חדשה, עוסק בהוצאת שובר עון, שהיה פושט את הרגל אחרי שבועות אחדים מחוסר קונים. כך, למשל, הקים לאחרונה את מפלגת כנען עם סמל המאזניים, שהתחלפה השנה במפלגת מאזני צדק.

השבוע הסביר צפתי את הרקע למפלגתו החדשה: "הסכנה עכשיו הם הרוסים. כשהרוסים כובשים איזו מדינה, הם דבר ראשון הורגים את המלך. המלך זה אני. לכן עלי להזתיר מפני הרוסים." דעתו של צפתי על הערבים: "הערבי הוא חזיר ומלונלך. הנשק שהוא מקבל זה נזם זהב באף חזיר." בין כל ההופעות של חג הפורים שתל-אביב התברכה בהן השבוע, היתה האסיפה הפומבית הזאת אחד המאורעות המבדרים והמוצלחים ביותר.

אנשים

● שריהאוצר לוי אשכול על תקציב הסוכנות היהודית: "הוא כמו גבינה הולנדית — יפה מבחוץ ומלא חורים מבפנים."
● ח"כ אחדות-העבודה יגאל אלון זכה השבוע בתוגי חרות, אחרי השלמת מפלגתו עם הנסיגה מסיני, לכינוי חדש: "הנפש המפוצלת מג'נוסר".
● ח"כ מק"י, ד"ר משה סנה, בדיון על תקציב משרד-הסעד: "את התקצבה לילד הקטינו ל-4 לירות, אולם לכלב של המישרה נותנים 15 ל"י ולסוס של המישר-טהה — 46 ל"י."
● ח"כ המפלגה הפרוגרסיבית אירוב כהן באותו דיון: "התמיכה הניתנת לאלפי זקנים היא מעין תמיכה לגסיסה, שאינה מספיקה לא לחיים ולא למוות."
● שריהחינוך-והתרבות זלמן ארן, כשנשאל אם שמור ביוד מיסמך מסוים: "מימי עוד לא איבדתי מאומה, מלבד שנותי."

● הסופר שמואל-יוסף עגנון: "הדתיים של היום אינם מקפידים על טלית קטן, שלובשים תחת הבגד, אלא מקפידים על ירמולקה, שגראית כלפי חוץ."
● ביום ג' בשבוע שעבר שלח שרי-הדואר, ד"ר יוסף בורג, מאמר ליומון קצופה באמצעות הדואר. כשהגיע ביום ה' לתל-אביב, סר למערכת וביקש לתקן כמה נקודות במאמרו. כשהתברר לו להפתעתו כי מיכתבו טרם הגיע, טילפן שרי-הדואר מיד לירושלים והורה לפתוח בחקירה במישרדו. המאמר עצמו נמצא על-ידי עובדי הדואר המבטלים באחד השקים, והועבר בו ביום לתעודתו.

● כאשר המישיב בן-גוריון לשאלתו של ח"כ אחדות-העבודה יגאל אלון בדבר שובם של המזרים לרצועת עזה, בלטו כל ח"כי אחדות-העבודה בהיעדרם מאולם מליאת-הכנסת. כששאל ח"כ חרות שמשון יוניצ'בץ היכן הם, השיב לו חברו לסיעה חיים לנדא: "הם מדביקים עכשיו כרוזים ברחובות נגד הנסיגה!"
● אחרי העדלידע הפושרת שנערכה השנה בתל-אביב, הביע את דעתו מארגן נישפי הפורים התל-אביביים של שנות ה-30, הצירר ברוך אנדלתי: "אחרי תוכנית כה חיוורת, הייתי מציע לראש עיריית תל-אביב חיים לבנון שישינה את שמו לחיוורת..."

דרכי אדם

מפלגת עוקים

אולם קולנוע מוגרבי היה מלא קהל מאזינים. המעברים המו מרוב עוברים ושבים שנכנסו להקשיב ולחזות במו עיי-ניהם בנואם, שקולו הצרוד הגיע עד אל הרחוב מבעד לשני הרמקולים הגדולים. על הבימה עמד בחור צעיר, לבוש מינססיים כחולים ואפודה חומה, שהחזיק את ידיו מאחורי גבו ופלט עשרות מישפטים צפופים ובלתי-מובנים. מפעם לפעם הפסיק את דבריו, פנה בתחינה אל הקהל המרעיש: "אני לא בגין ולא סנה. אף אחד לא חייב להיות כאן. מי שלא מסכים, שילך מכאן. אבל אל תפריעו בבקשה."

היתה זו הפעם הראשונה שלאברהם צפתי, 29. ניתנה רשות-הדיבור הפומבית, ללא הפרעת שומרי-החוק. המודעות ש-הודבקו בעצם ידיו על חלונות-הראווה והכריזו על אסיפתה הראשונה של מפלגת מאזני צדק. באסיפה, כך הבטיחו המודעות, תוסבר הדרך האחת והיחידה הבאה בחשבון להבטחת שלום העולם.

סטן מפורק בחבימה. פירסומו של צפתי בא לו כבר לפני שמונה שנים, כאשר הכניס סטן מפורק לאולם הכנסת הראשונה, ונשלח על כך לבית-הכלא. היתה זו תגובתו של הרועה הצעיר מקבוצת תל-גור נגד עורכי-העיתונים שסירבו לפרסם את תוכניתו לשלום, שאותה הדפיס על חשבונו בצורת חוברת.

מאותו רגע עברה דרכו של צפתי את מרבית בתי-הכלא ומרפאות-העצבים בר-מדינה. מישפטו חודש והופסק חליפתו

יחידת שוטרים, בפיקודו של רמ"ח אפרים הופשטר*, ראש המחלקה הפלילית של המישרה, את ביתו של ישראל טייג, תושב כפר-סבא. תוצאות מיבצע זה עלו על כל המשוער: 61 תתי-מקלעים ורובים ושני להביורים נתגלו בתוך מחבוא תתי-קרקעי.

בפגישה שוטרים, עיתונאים שנקראה על-ידי נאש, הכריז הרובר: "אנו סבורים כי לפחות עוד שלושה מחבואי-נשק יתגלו בזמן הקרוב." היה ברור לכל כי המחתרת שנת-גלתה היתה כבר יותר מהתאגדות פרטית של שלושה-ארבעה צעירים, שהחליטו בהת-להבות לחסל את האיש הראשון שנראה בעיניהם כאויב מס' 1 של מדינת ישראל.

אולם פרט לדיעות המרעישות על מחבוא הנשק והודאות העצורים, לא הרחיבה המישרה את ידיעות הציבור בנקודה המרכזית החשובה ביותר: מי הם מנהיגיו ומה הם המניעים והשקפת העולם הפוליטית המדריכה את חברי האירגון במעשיהם? מי מממן את פעולותיהם?

המישרה העדיפה לבחור בדרך הקלה יותר. קציניה, העוסקים בחקירת תיק המח-תרת, הסבירו כי יש להניח כי חלק מתיקי השוד שלא נפתרו עד היום, שייכים לפעולותיה של המחתרת המיסתורית. אחד הקצינים רמז כי שוד אלף הלירות, שנערך במחנה צבאי בדרום הארץ, בוצע אף הוא בידי אנשי המחתרת.

לציבור, שקרא הודעות אלה, נותר רק להבין כי לפני מפלצת-טרור ענקית, בעלת מאות ורועות ואלפי ראשים, שהיתה מסוגלת לבצע מעשי שוד ורצח, לרכוש נשק ולאחסנו בארבעה מחסנים נפרדים.

* אפרים אלרום, קונסול ישראל באיס-טנבול, שנהרג בידי חוטפיו ב-1970.

מחתרת

צפתי מקים מפלגה

אחד האנשים הפעילים ביותר במטה הארצי של המישרה היה השבוע רמ"ח יעקוב נאש, דובר המישרה. ההודעות שיצאו ממישרדו היו בלתי-שיגרתיות ל-חלוטין, ותמירו לפני הקהל הישראלי הנדהם את שלבי עבודת החקירה של המישרה, שהצליחה לגלות את קיומו של אירגון טרור מחתרת. פעולתו הראשונה של אירגון זה: ההתנקשות בחיי ד"ר ישראל קסטנר.

המישרה, במיקרה זה, היתה יעילה בהחלט. היא הצליחה לעצור בתוך שעות אחדות שלושה אנשים, ששנים מהם הודו, לדברי הרמזים שסוגנו לעיתונות, בביצוע ההתנקשות. אחרי שאורחים רבים נוספים נעצרו ונכלאו בתחנות-מישרה שונות, כחשודים בהשתייכות לאירגון המחתרת המיסתורי, נעצר גם יעקוב חרותי, עורך-הדין של שניים מהעצורים. בהעידו תחת שבועה לפני שופט השלום מקס צ'רגור בילסקי, הסביר סמ"מ שמואל רוט: "אין לנו הוכחות כי עורך-הדין חרותי קשור באופן ישיר בהתנקשות בחייו של ד"ר ישראל קסטנר, אולם אנו חושדים בו בהשתייכות לאירגון מחתרת. חשדות כאלה קיימים אצלנו כבר יותר משנה."

בהזדמנות אחרת הסביר רמ"ח נאש כי למישרה היה מודיע קבוע בתוך אירגון המחתרת, וכי היה קיים עיקוב מתמיד אחרי חברי אירגון הטרור. נשק מתחת קרקע. החקירה הת-קדמה בקצב מהיר. בערב שבת הקיפה

הדרך האחרונה קרובו של ד"ר קסטנר; חובש כובע ומרכיב מש-קפים ד"ר דוד קסטנר, אחיו הבכור של המנוח; מימינו עומדת אמו, לידה אלישבע קסטנר, אשתו של המנוח, ולצידה ממרת בבכי בתם היחידה. בהלוויה השתתפו יו"ד הכנסת, יוסף שפרינצק, מזכיר ההסתדרות פינחס לבון ורבים מצמרת מפא"י